

DICTAMEN A L'AVANTPROJECTE DE LLEI DE LA GENERALITAT D'ACCESSIBILITAT UNIVERSAL INCLUSIVA DE LA COMUNITAT VALENCIANA

D'acord amb les competències atribuïdes al Comité Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana per la Llei 1/2014, de 28 de febrer, i prèvia la tramitació corresponent, el Ple del Comité, en la seua sessió ordinària celebrada el 26 d'octubre de 2022, emet el següent Dictamen.

I.- ANTECEDENTS

El dia 14 de setembre de 2022, va tindre entrada en la seu del CES-CV, escrit del sotssecretari de la Vicepresidència i Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives, Daniel Mestre Canó, per delegació de la vicepresidenta del Consell i consellera d'Igualtat i Polítiques Inclusives, pel qual se sol·licitava l'emissió del corresponent dictamen preceptiu, a l'Avantprojecte de Llei, de la Generalitat, d'Accessibilitat Universal i Inclusiva en la Comunitat Valenciana, a tenor del que es disposa en l'article 4, punt 1, apartat a) de la Llei 1/2014, de 28 de febrer, de la Generalitat, del Comité Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana i d'acord amb l'article 42.4 de la Llei 5/1983, de 30 de desembre del Govern Valencià i els articles 44 i 45 del Decret 24/2009, de 13 de febrer del Consell, sobre la forma, estructura i el procediment d'elaboració dels projectes normatius de la Generalitat.

A més del text del Projecte de Decret, s'ha remés a aquest organisme l'expedient relatiu a aquest, que inclou la següent documentació:

- 1.- Esborrany últim de l'avantprojecte de llei.
- 2.- Informe de la consulta pública prèvia.
- 3.- Resolució d'inici.
- 4.- Informe d'impacte sobre la infància, família i adolescència.
- 5.- Informe d'impacte en la família.
- 6.- Informe d'impacte de gènere.
- 7.- Memòria econòmica.

- 8.- Informe de la Direcció General de Tecnologies de la Informació i de la Comunicació.
- 9.- Informe del tràmit d'audiència pública.
- 10.- Informe d'al·legacions d'altres conselleries.
- 11.- Al·legacions de Presidència.
- 12.- Al·legacions de la Conselleria d'Hisenda i Model Econòmic.
- 13.- Al·legacions de la Conselleria de Justícia, Interior i Administració Pública.
- 14.- Al·legacions de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport.
- 15.- Al·legacions de la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball.
- 16.- Al·legacions de la Conselleria de Política Territorial, Obres Públiques i Mobilitat.
- 17.- Al·legacions de la Conselleria d'Innovació, Universitats, Ciència i Societat Digital.
- 18.- Al·legacions de la Conselleria de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica.
- 19.- Informe Direcció General de Pressupostos.
- 20.- Segon informe Direcció General de Pressupostos.
- 21.- Informe jurídic de l'Advocacia General de la Generalitat.
- 22.- Tercer informe Direcció General de Pressupostos.
- 23.- Informe de resposta a l'informe d'Advocacia.
- 24.- Informe negatiu sobre petjada normativa.
- 25.- Comunicació Direcció General sobre petjada normativa.
- 26.- Informe del Sotssecretari sobre la no necessitat d'informe del CITEC.
- 27.- Informe del Sotssecretari sobre elevació al Consell.
- 28.- Informe sobre incidència en el règim local.
- 29.- Certificat d'acord del Consell.

De manera immediata, es va donar trasllat a la Comissió de Polítiques de Protecció Social del citat projecte de Decret amb la finalitat d'elaborar l'Esborrany de Dictamen.

El dia 26 de setembre de 2022, es va reunir la Comissió de Polítiques de Protecció Social. A la mateixa va assistir la directora general de Diversitat Funcional i Salut Mental, de la Vicepresidència i Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives, Sra. Elena Albert Roberto, acompanyat pel cap de secció de la subdirecció general de Diversitat Funcional i Salut Mental, de la Vicepresidència i Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives, Sr. Juan Carlos Esteban Lorente, procedint a explicar el projecte de Llei objecte de dictamen.

Novament, en datas 11 i 14 d'octubre de 2022, es va reunir en sessió de treball la Comissió de Polítiques de Protecció Social, amb la finalitat d'elaborar el Projecte de Dictamen a l'Avantprojecte de Llei, de la Generalitat, d'Accessibilitat Universal i Inclusiva en la Comunitat Valenciana, el qual va ser elevat al Ple del dia 26 d'octubre de 2022 i aprovat per unanimitat.

II.- CONTINGUT

El Projecte de Llei que es dictamina consta d'una Exposició de Motius, sis Títols amb un total de 103 articles, huit Disposicions Addicionals, set Disposicions Transitòries, una Disposició Derogatòria i quatre Disposicions Finals. El Projecte de Llei va acompanyat de sis Annexos.

L'Exposició **de Motius** estableix la necessitat d'una nova regulació, després de més de vint anys des de la promulgació de la Llei 1/1998, de 5 de maig, de la Generalitat Valenciana, d'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques, urbanístiques i de la comunicació i de la Llei 9/2009, de 20 de novembre, de la Generalitat, d'accessibilitat Universal al Sistema de Transports de la Comunitat Valenciana. I els textos del qual no arriben a cobrir tots els àmbits d'aplicació en matèria d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal, tal com ve recollit en el Decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, que aprova el text refós de la Llei General de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social.

Resulta per tant necessari passar d'una mera llei de foment de l'accessibilitat a una llei d'accessibilitat universal, que garantisca els drets i el compliment de les condicions i les exigències de l'accessibilitat plena, incloent l'accessibilitat cognitiva.

La llei pretén que totes les persones puguem exercir els seus drets en condicions d'igualtat i lliurement. Per a això, és fonamental que existisca igualtat d'oportunitats i no discriminació.

El nou text normatiu ve a adequar l'ordenament jurídic valencià a la normativa estatal, europea i internacional.

El **Títol I, "Disposicions generals"**, s'estructura en dos capítols i abasta els articles 1 a 13.

El Capítol I, articles 1 a 5, recull el objecte, definicions i àmbit d'aplicació.

El Capítol II, articles 6 a 13, regula les mesures administratives a aplicar.

El **Títol II "Competències de les administracions públiques"**, articles 14 i 15, contempla les competències de l'Administració de la Generalitat i de les Entitats Locals.

El **Títol III, "Disposicions específiques d'accessibilitat en diferents àmbits"**, es troba estructurado en set Capítols.

El Capítol I, articles 16 a 23, es dedica a l'accessibilitat en les comunicacions, telecomunicacions i serveis de societat de la informació.

El Capítol II, articles 24 a 43, regula l'accessibilitat en espais públics urbanitzats, espais naturals, infraestructures i edificació.

El Capítol III, articles 44 a 48, contempla l'accessibilitat en els transports, establint-se l'accessibilitat en els transports públics i en els vehicles d'ús privat.

El Capítol IV, articles 49 a 66, tracta l'accessibilitat en béns, productes i serveis a la disposició del públic.

El Capítol V, articles 67 a 70, regula l'accessibilitat en les relacions de les administracions públiques i la ciutadania.

Per part seua, el Capítol VI, article 71, està dedicat a l'accessibilitat en l'Administració de Justícia.

Finalment, el Capítol VII, articles 72 a 75, aborda l'accessibilitat en l'ocupació.

El **Títol IV, "Plans de promoció i garantia de l'accessibilitat universal"**, s'estructura en tres capítols i abasta dels articles 76 a 83.

En el Capítol I, Disposicions Generals, articles 76 a 78, es contempla el contingut, objectius i àmbits d'actuació dels plans d'accessibilitat, així com la publicitat dels plans i la supressió de les barreres existents.

El Capítol II, article 79, aborda los Plans sectorials d'accessibilitat.

En el Capítulo III, articles 83 a 90, queden recollits els Plans municipals d'accessibilitat universal.

El **Títol V, “Consell Valencià de Promoció i Garantia de l'Accessibilitat Universal i altres Òrgans de participació local”**, es troba distribuït en dos capítols, amb tres articles.

En el Capítulo I, articles 84 i 85, figura la composició i funcionament del *Consell Valencià de Promoció i Garantia de l'Accessibilitat Universal*.

El Capítulo II, article 86, contempla els Òrgans de participació local.

El **Títol VI, “Règim Sancionador”**, s'estructura en dos capítols, articles 87 a 103, dotant de seguretat jurídica el compliment de les obligacions previstes en el text objecte de dictamen, considerant que resulta fonamental que el seu control administratiu propicie la precisa aplicació de les seues disposicions i, en cas de vulneració, s'aplique la taula d'infraccions i sancions establida en concordança amb el marc comú establert en el Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova la Llei General de Derechos de les Personas amb Discapacidad i la seua Inclusión Social.

El Capítol I, articles 87 a 99, regula la tipologia de les infraccions i les sancions.

El Capítol II, articles 100 a 103, estableix el procediment sancionador i els òrgans competents.

La **Disposició Addicional Primera** disposa que el manteniment de condicions d'accessibilitat d'edificis i espais d'ús públic de titularitat pública corresponen a les administracions públiques responsables d'aquests, havent de mantindre en estat correcte els elements que permeten la seua accessibilitat, d'acord amb la normativa en aquesta matèria.

La **Disposició Addicional Segona** estableix que el manteniment dels edificis i espais de titularitat privada i l'execució subsidiària d'obres que constitueixen ajustos raonables en edificis de propietat horitzontal, correspondrà a la persona propietària única o a la comunitat de propietaris i propietàries d'aquests espais.

La **Disposició Addicional Tercera** estableix el manteniment de condicions d'accessibilitat d'edificis d'habitatge, de manera que es conserven en perfecte estat d'habitabilitat o explotació.

La **Disposició Addicional Quarta** regula el manteniment de les condicions d'accessibilitat d'edificis i serveis socials d'atenció residencial o diürna, havent de

realitzar-se les oportunes comprovacions en el marc del que es disposa en la Llei 3/2019, de 18 de febrer, de Serveis Socials Inclusius de la Comunitat Valenciana i en les seues normes de desenvolupament.

La **Disposició Addicional Cinquena** assenyala que les administracions públiques i les empreses proveïdores de serveis de transport públics de persones viatgeres, inclouran en els seus plans de gestió les actuacions necessàries per a garantir el manteniment de les condicions d'accessibilitat que corresponga, de conformitat amb la Llei d'accessibilitat universal al sistema de transport de la Comunitat Valenciana i les seues normes o desenvolupament reglamentari.

La **Disposició Addicional Sisena** disposa que les persones físiques i jurídiques proveïdores de productes i serveis d'ús públic han d'adoptar les mesures oportunes per a mantindre les condicions d'accessibilitat establides reglamentàriament.

La **Disposició Addicional Setena** regula el manteniment de condicions d'accessibilitat en els llocs web de l'administració i entitats del sector públic, havent d'obtindre un objectiu mínim d'adaptació en tots els seus continguts.

La **Disposició Addicional Octava** estableix que els tractaments de dades personals regulades en el text objecte de dictamen es duran a terme conforme al que es disposa en el règim jurídic, europeu i estatal, en matèria de protecció de dades de caràcter personal.

La **Disposició Transitòria Primera** regula el compliment de les condicions específiques d'accessibilitat de les oficines d'informació i registre de documents i punts d'informació a la ciutadania, sent la Conselleria competent en matèria d'atenció a la ciutadania qui determinarà aquestes oficines, havent de comptar amb la dotació de tots els dispositius de sistemes i serveis auxiliars per a la comunicació en el termini màxim de díhuit mesos després de l'entrada en vigor de la llei.

La **Disposició Transitòria Segona** estableix les condicions urbanístiques aplicables per a l'ocupació d'espais lliures o de domini públic amb ascensors amb la finalitat de garantir l'accessibilitat universal a aquests.

La **Disposició Transitòria Tercera** recull els terminis per a elaborar els plans d'accessibilitat en els espais naturals d'ús públic per a garantir l'accessibilitat universal en els seus itineraris i serveis accessibles.

La **Disposició Transitòria Quarta** estableix un termini màxim d'un any perquè es revisen i adapten els plans d'estudis de les universitats valencianes, de manera que incloguen mòduls de formació que recullen el respecte i la promoció dels drets

humans i els principis d'accessibilitat universal i disseny per a totes les persones, tal com postula la Convenció internacional de drets de les persones amb discapacitat.

La **Disposició Transitòria Cinquena** determina que en el termini màxim d'un any des de l'entrada en vigor de la llei haurà d'iniciar-se l'acreditació de les condicions d'accessibilitat universal en biblioteques i museus, a fi d'implementar les mesures d'accessibilitat per a obtenir les certificacions d'accessibilitat universal i/o excel·lència en el termini màxim de dos anys.

La **Disposició Transitòria Sisena** estableix el termini màxim d'un any després de l'entrada en vigor de la llei, per a l'acreditació de les reserves de places en instal·lacions esportives i en auditoris, cinemes i sales d'actes o d'ús polivalent vinculats a espectacles públics.

Per part seua, la **Disposició Transitòria Setena** fixa un termini de sis mesos per a adaptar la legislació a textos de lectura fàcil.

Mitjançant la **Disposició Derogatòria Única** queden derogades quantes disposicions d'igual o inferior rang s'oposen, contradiguen o resulten incompatibles amb el que es disposa en la present llei i, especialment: La Llei 1/1998, de 5 de maig, de la Generalitat Valenciana, d'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques, urbanístiques i de la comunicació, i la disposició transitòria cinquena de la Llei 11/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat, sobre l'estatut de les persones amb discapacitat.

La **Disposició Final Primera** preveu la modificació de l'article 4 i els apartats 1 i 3 de l'article 5, de la Llei 9/2009, de 20 de novembre, de la Generalitat, d'Accessibilitat Universal al Sistema de Transports de la Comunitat Valenciana.

En la **Disposició Final Segona** es modifiquen els articles 3, 4 i 16 de la Llei 12/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat, sobre gossos d'assistència per a les discapacitats, i s'introdueix la Disposició Addicional Quinta "*Gossos en fase d'entrenament*".

La **Disposició Final Tercera** faculta al Consell perquè dicte quantes disposicions reglamentàries siguen necessàries per al desenvolupament i execució d'aquesta llei.

La **Disposició Final Quarta** estableix l'entrada en vigor de la llei l'endemà de la seua publicació en el Diari Oficial de la Generalitat Valenciana.

III.- OBSERVACIONS DE CARÀCTER GENERAL

PRIMERA

Tant la nostra Carta Magna com l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana contemplen el deure dels poders públics de garantir que la llibertat i la igualtat de les persones i dels grups que la integren siguen reals i efectives, constituint la accessibilitat universal un requisit imprescindible per a aconseguir la mateixa, i especialment, per a garantir la igualtat d'oportunitats de les persones amb diversitat funcional en qualsevol àmbit de la vida pública, social, educativa o econòmica.

En l'actualitat, la Comunitat Valenciana compta amb la Llei 1/1998, de 5 de maig, d'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques, urbanístiques i de comunicació i la Llei 9/2009, de 20 de novembre, de la Generalitat, d'Accessibilitat Universal al Sistema de Transport de la Comunitat Valenciana, que si bé pretén complir amb els principis de llibertat i igualtat d'oportunitats de totes les persones, no cobreix tots els àmbits d'aplicació de l'accessibilitat universal, com ve recollit en l'exposició de motius de l'avantprojecte de llei que es dictamina.

En virtut de l'anterior, el CES CV considera necessari i oportú la tramitació d'aquesta nova llei tenint en compte que tal com s'indica en la Memòria de necessitat que figura en l'expedient:

- Han transcorregut més de vint anys des de la promulgació de la Llei 1/1998, de 5 de mayo, i deu anys de la Llei 9/2009, 20 de novembre, anteriorment esmentades.
- La Llei valenciana d'accessibilitat ha de ser coherent amb la concepció de drets humans, que ha implantat la Convenció internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat, aprovada per Nacions Unitats el 13 de desembre de 2006 i l'extensió del principi d'accessibilitat universal, i garantir l'accés de les persones amb discapacitat a tota mena de béns i serveis.
- La mesura legislativa és així mateix congruent amb *l'Estratègia Europea sobre Discapacitat 2010-2020: un compromís renovat per a una Europa sense barreres*. Des d'aquest punt de vista, l'accessibilitat és una condició prèvia i necessària a la participació i a la integració en la societat, per la qual cosa s'ha d'actuar a través de tota mena d'instruments legislatius, que proporcionen mesures i accions encaminades a garantir la plena accessibilitat.
- Per part seua, la Generalitat està ejerciendo les seues competències exclusives i desenvolupan aquelles altres que li són conferides per l'ordenament jurídic estatal. En concreto, en primer lloc, actualitza la terminologia obsoleta dels nivells d'accessibilitat (nivell adaptat, nivell practicable i nivell convertible) de la Llei 1/1998, de 5 de maig, conforme a la normativa recent (infraestructures accessibles i toleràncies admissibles). I en segon lloc, completa i desenvolupa

el que es disposa en el Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei General de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social, que li confereix potestats i obligacions en matèria d'accessibilitat universal, en els seus articles 34 (mesures públiques d'accessibilitat), 66.2 (cost d'ajustos raonables), 68 (mesures d'acció positiva), 70 (plans de qualitat) i 78 (règim d'infraccions i sancions).

- El text afecta no sols a persones amb discapacitat o diversitat funcional, sinó també a les persones majors i totes les persones que presenten limitacions funcionals o dificultats de mobilitat i de comprensió.
- EIC ÉS CV valora el diàleg civil en la fase prèvia de tramitació i elaboració del davantprojecte de llei en la qual s'ha comptat amb la participació de les entitats del tercer sector, dels agents socials i de les entitats locals.

Así mateix, el CES CV vol posar de manifest l'esforç del Consell i, en particular, de la Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives per actualitzar, conjuminar i millorar la normativa referent al sistema d'accessibilitat universal que garanteix que totes les persones puguen exercir els seus drets en igualtat de condicions.

SEGONA

La matèria de l'Avantprojecte de llei que s'analitza ha sigut objecte de regulació en diferents normes d'àmbit internacional, europeu, estatal i autonòmic.

Així doncs, en l'àmbit **internacional**, la [Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat, fet a Nova York el 13 de desembre de 2006](#), té com a objecte promoure, protegir i assegurar el gaudi ple i en condicions d'igualtat de tots els drets humans i llibertats fonamentals per totes les persones amb discapacitat, i promoure el respecte de la seua dignitat inherent.

D'àmbit **europeu**, l'Estratègia [de la Unió Europea sobre els drets de les persones amb discapacitat per a 2021-2030](#), estableix que les persones amb discapacitat tenen dret a gaudir d'unes bones condicions en el lloc de treball, a viure de manera independent, a beneficiar-se de la igualtat d'oportunitats i a participar plenament en la vida de la seua comunitat. Totes elles tenen dret a viure una vida sense obstacles. I és la nostra obligació, com a comunitat, garantir la seua plena participació en la societat, en igualtat de condicions amb els altres.

A **nivell nacional**, la [Llei 6/2022, de 31 de març, de modificació del Text Refós de la Llei General de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, per a establir i regular l'accessibilitat cognitiva i les seues condicions d'exigència i aplicació](#), pretén donar resposta a les recomanacions que, com a Estat signatari, implica la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

La llei consta d'un article únic que inclou la modificació i l'addició de diversos articles al [Reial decret legislatiu 1/2013, pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei General de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social](#).

En data 27 d'abril de 2020, el CES d'Espanya va emetre dictamen sobre l'Avantprojecte [de Llei pel qual es modifica el text refós de la Llei General de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, a fi d'estendre la condició legal de persona amb discapacitat a determinats pensionistes](#).

En l'àmbit **autonòmic**, sis comunitats disposen d'una llei específica en la matèria.

Catalunya compta amb la [Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat](#), estructurada en huit títols amb un total de 83 articles, huit disposicions addicionals, tres disposicions transitòries, una disposició derogatòria i quatre disposicions finals. El seu objecte és establir les condicions d'accessibilitat necessàries perquè els espais d'ús públic, els edificis, els mitjans de transport, els productes, els serveis i els processos de comunicació garantisquen l'autonomia, la igualtat d'oportunitats i la no discriminació de les persones amb discapacitat o amb altres dificultats d'interacció amb l'entorn. Així mateix, té per objecte integrar en el marc normatiu de Catalunya les condicions bàsiques d'accessibilitat, d'acord amb les directrius internacionals i estatals; i promoure la utilització de productes de suport a l'accessibilitat que milloren la qualitat de vida de les persones amb discapacitat o amb altres dificultats d'interacció amb l'entorn.

A **Galícia**, es va aprovar la [Llei 10/2014, de 3 de desembre d'accessibilitat](#), que consta d'un títol preliminar i quatre títols, desenvolupats en setanta articles, a més de huit disposicions addicionals, sis disposicions transitòries, una disposició derogatòria i quatre disposicions finals. La llei té per objecte garantir a les persones amb diversitat funcional la igualtat d'oportunitats en relació amb l'accessibilitat universal i el disseny per a tots respecte als entorns, processos, béns, productes i serveis, així com en relació amb els objectes o instruments, eines i dispositius, de manera que els mateixos es facen

comprensibles, utilitzables i practicables per totes les persones, en igualtat de condicions de seguretat i comoditat i de la manera més autònoma i natural possible.

Extremadura compta amb [la Llei 11/2014, de 9 de desembre, d'Accessibilitat Universal d'Extremadura](#), composta per nou títols amb un total de 33 articles, cinc disposicions addicionals, tres disposicions transitòries, una disposició derogatòria i dues disposicions finals. El seu objecte és garantir l'accessibilitat als entorns i la utilització dels béns i serveis de la societat per totes les persones en l'àmbit de la Comunitat Autònoma d'Extremadura.

Múrcia compta amb la [Llei 4/2017, de 27 de juny, d'accessibilitat Universal de la Regió de Múrcia](#), disposant d'un títol preliminar, nou títols, quaranta-sis articles, una disposició addicional, tres disposicions transitòries, dues disposicions derogatòries i dues disposicions finals. El seu objecte consisteix a garantir l'accessibilitat als entorns i la utilització dels béns, productes i serveis de la societat en llaures a aconseguir la igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat, a través de tots els objectes o instruments, eines i dispositius possibles, de manera que els mateixos puguin ser utilitzats en condicions d'igualtat i de manera autònoma per qualsevol persona.

En **Els Illes Balears**, la [Llei 8/2017, de 3 d'agost, d'Accessibilitat Universal de Els Illes Balears](#), estructuradona en set títols amb un total de 69 articles, cinc disposicions addicionals, dues disposicions transitòries, dues disposicions derogatòries i dues disposicions finals, té per objecte garantir la igualtat d'oportunitats, la no discriminació i l'accessibilitat universal per a permetre l'autonomia personal de totes les persones; i particularment, de les persones amb discapacitat, a fi que puguin interactuar de manera plena i efectiva respecte al accés i utilització dels espais d'ús públic, de les edificacions, dels transports, dels productes, dels serveis, de la informació i de les comunicacions.

Por últim, en la **Comunitat Foral de Navarra**, la [Llei foral 12/2018, de 14 de juny, d'Accessibilitat Universal](#) té per objecte establir les condicions d'accessibilitat universal necessàries per a garantir la igualtat d'oportunitats, la promoció de l'autonomia personal, la inclusió en la comunitat i la vida independent de totes les persones i, en particular, de les persones amb discapacitat. La llei foral s'estructura en sis títols amb un total de 55 articles, dues disposicions addicionals, una disposició transitòria, una disposició derogatòria i tres disposicions finals.

TERCERA

L'Informe sobre el Medi rural en la Comunitat Valenciana aprovat pel Comit  el 15 de juliol de 2020 reforça el comprom s d'aquesta Institució per atendre les especificitats i necessitats del medi rural en la nostra Comunitat. Per a aix , proposa aplicar un mecanisme de verificació en els dictàmens que emeta quan entenga que la norma a dictaminar puga tindre un impacte important en el medi rural.

En compliment de l'anteriorment exposat, el Comit  observa que aquest avantprojecte de llei ha tingut en compte la realitat del món rural de la nostra Comunitat amb un esment en l'article 30 *Espais públics naturals*, punt 1. *"Els espais públics naturals comprenen els espais que integren la infraestructura verda, que es troben en situació b sica de sòl rural, conforme a la legislació auton mica, o d'espai natural protegit, d'acord amb la seua legislació específica, que vertebreren els espais de major valor ambiental i paisatgístic. Quan aquests espais compten amb infraestructura per a l'accés de visitants, aquesta serà accessible conforme s'estableix reglamentàriament en les normes de desenvolupament"*.

Per part seua, el punt 2 de l'article 15 sobre *"Competències de les entitats locals"* indica que les diputacions provincials prestaran *"assistència jurídica i cooperació tècnica i econòmica especialment als municipis de menys de 5.000 habitants o que tinguen menor capacitat de gestió per a l'elaboració de plans municipals d'accessibilitat universal"*.

A més, en l'article 46 *Taxis adaptats per a persones amb diversitat funcional*, punt 2, es recull que *"en el termini que s'establisca reglamentàriament, les diputacions provincials han de fomentar o posar en marxa serveis especials de transport per a persones amb discapacitat amb mobilitat reduïda o diversitat funcional específica que habiten en municipis rurals. Aquest servei es prestar , bé per gestió directa, indirecta o subvenció, a través de furgonetes, microbusos o taxis adaptats a les necessitats especials de les persones que, a causa de la seua discapacitat, no poden utilitzar els transports col·lectius ordinaris."*

QUARTA

El CES CV considera que la llei deuria tindre en compte les característiques especials i realitat dels destinataris de les normes en un teixit empresarial compost per pimes, micropimes i autònoms, amb l'objectiu de mitigar els impactes econòmics i les càrregues burocràtiques derivades de la implantació de les disposicions previstes, quan es procedisca al seu desenvolupament reglamentari.

Així mateix, el Comité entén convenient que es contemple una regulació gradual en el temps i en l'abast i contingut d'algunes de les obligacions imposades, tal com preveu l'article 23 del Reial decret legislatiu 1/2013, pel qual s'aprova el text refós de la Llei General de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social.

QUINTA

El Comité entén que hauria de valorar-se la possibilitat d'habilitar fons especials destinats a la promoció de l'accessibilitat universal; i, en particular, la creació d'un "Fons per a la Promoció de l'Accessibilitat Universal en la Comunitat Valenciana", com a mesura que permeta assegurar els recursos financers que garantisquen a les persones amb discapacitat el ple exercici dels seus drets polítics, socials, educatius, culturals i econòmics.

SISENA

En relació amb el Títol III d'aquesta Llei "Disposicions específiques d'accessibilitat en diferents àmbits", el CES CV recomana que el desenvolupament reglamentari d'aquesta Llei es contemple de manera especial els esports autòctons tradicionals valencians, permetent que persones amb discapacitat puguin accedir a aquestes instal·lacions tant com espectadors com en qualitat d'esportistes.

SÉPTIMA

El CES CV observa la imprecisió d'alguns termes i expressions que se citen en la Llei, per la qual cosa sol·licita que en el posterior desenvolupament reglamentari es concreten els mateixos per a evitar la possible inseguretat jurídica que pogueren generar a les persones amb discapacitat o diversitat funcional, a les seues famílies o representants legals, a les empreses i a la pròpia Administració.

OCTAVA

Especialment, con respecte al règim sancionador previst en el Títol VI de la Llei, el CES CV considera que s'hauria de tipificar de manera clara i concreta cadascuna de les infraccions previstes en aquest, amb la finalitat de protegir el principi de seguretat jurídica i evitar una possible indefensió dels seus destinataris.

IV.- OBSERVACIONS A L'ARTICULAT

OBSERVACIÓ A L'EXPOSICIÓ DE MOTIUS.

En relació amb la Exposició de Motius, el CES CV considera poc afortunat el terme “resultats” que figura en la lletra c) de la part I, per la qual cosa considera més adequat i proposa la seua substitució pel de “condicions de vida” o una expressió similar.

TÍTOL I. DISPOSICIONES GENERALS

Capítulo I. Objecte, definicions i àmbit d'aplicació.

Article 2. Principis informadors.

El Comitè proposa ampliar el contingut de l'apartat e) del punt 2 d'aquest article, afegint una referència expressa al necessari enfocament interseccional de gènere i discapacitat.

A més, proposa afegir un nou principi que figuraria com a lletra j) al punt 2 d'aquest article, que incloga *“El respecte a la forma de comunicació triada per cada persona amb discapacitat”*.

Article 3. Definicions.

En els diferents apartats d'aquest article, a l'efecte d'aquesta llei s'enuncien una sèrie de definicions.

Respecte a l'apartat tres, lletra a), el CES CV considera que hauria d'explicitar-se què s'entén, a l'efecte de la llei, per persones majors i en edat avançada, d'acord amb l'ordenament jurídic aplicable.

Així mateix, el Comitè considera oportú millorar la redacció del text que figura en la lletra g) del punt 3, substituint-lo per “persones que porten carros amb bebés o xiquets i xiquetes de poca edat”.

Capítulo II. Medidas administratives.

Art. 9. Mesures de control administratiu previ.

En relació amb la concessió de llicències i autoritzacions o comunicacions i declaracions responsables de les persones interessades en execució d'obres i realització d'activitats, el CES CV proposa afegir al redactat del punt 1 d'aquest article la frase *“d'acord amb la corresponent normativa específica d'ordenació de l'edificació”*.

A més, el Comitè proposa que, quan es procedisca a l'oportú desenvolupament reglamentari de la norma, es concreten els supòsits en els quals les llicències o autoritzacions podran ser substituïdes per una declaració responsable, com pot ser el cas d'execució d'obres i realització d'activitats la finalitat única de les quals siga l'adaptació d'edificis i locals per a la millora de l'accessibilitat.

Article 10. Control administratiu posterior.

En relació amb el control administratiu posterior, el Comitè proposa donar una nova redacció al punt 1 d'aquest article, amb la finalitat de reforçar el control del compliment de la normativa d'accessibilitat. En tal sentit, proposa que les administracions públiques competents per a efectuar aquest control puguen comprovar d'ofici el compliment de la normativa d'accessibilitat; i deguen igualment verificar el mateix, en tot cas, quan medie una denúncia d'absència o incorrecció de l'actuació sotmesa a control administratiu previ i de les activitats i actuacions sotmeses al règim de comunicació prèvia o declaració responsable.

Article 13. Símbols d'accessibilitat..

En relació amb el punt 1 d'aquest article el Comitè suggereix afegir al final del redactat del mateix *“o els símbols acreditatius de la certificació d'accessibilitat que corresponguen d'acord amb els criteris de normalització de la qualitat amb els quals s'hagen certificat, abans de l'entrada en vigor de la present Llei”*.

A més, en el segon paràgraf del punt 2 d'aquest article el CES CV considera més oportú *“En el cas que un entorn o procés siga accessible especialment per a determinades persones amb diversitat funcional, se senyalarà, en la mesura del raonable, igualment, per a quina mena de discapacitat resultarà accessible, mitjançant el símbol corresponent”*.

TÍTOL II. COMPETÈNCIES DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

Article 15. Competències de les entitats locals.

El CES CV considera que hauria d'estudiar-se la possibilitat de contemplar bonificacions o incentius fiscals en algunes de les obres d'adaptació d'edificis i locals per a la millora de l'accessibilitat, ateses les característiques dels subjectes passius, en el marc de les competències de les entitats locals previstes en aquest precepte.

TÍTOL III. DISPOSICIONS ESPECÍFIQUES D'ACCESSIBILITAT EN DIFERENTS ÀMBITS.

Capítol I. Accessibilitat en les comunicacions, telecomunicacions i serveis de societat de la informació.

Article 17. Accessibilitat en els elements d'informació i senyalització.

El CES CV suggereix que en el punt primer d'aquest article es concloga la redacció del mateix afegint al text **“sempre que siga viable tècnicament i econòmicament”**.

Capítol III. Accessibilitat en el transport.

Article 47. Targeta d'estacionament i places reservades.

En el punt 4 d'aquest article, el CES CV considera que en aquells municipis on existisquen centres especials d'ocupació, els ajuntaments haurien d'ampliar, el nombre de places per a persones titulars de la targeta d'estacionament en funció de les persones treballadores amb mobilitat reduïda.

Capítol IV. Accessibilitat en béns, productes i serveis a la disposició del públic.

Article 49. Condicions bàsiques d'accessibilitat en béns i serveis a la disposició del públic.

El CES CV considera més adequat respecte al punt 3 d'aquest article que *“Les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació per a l'accés i utilització dels béns i serveis a la disposició del públic per les persones amb diversitat funcional seran exigibles en els terminis i termes establits per la llei o normativa corresponent”*.

Respecte al punt 4 d'aquest article, el Comité entén que caldria reflexionar sobre el contingut d'aquest mentre existeixen diferents serveis públics i privats en els

quals garantir les condicions d'accessibilitat que poden quedar fora d'aquesta enumeració. Per això el CES CV proposa incorporar en la lletra a) Centres i serveis sanitaris, **sociosanitaris** i d'atenció al pacient; i en la lletra d) Centres i serveis culturals (museus, biblioteques, conservatoris de música i altres), **centres de convencions**, serveis de promoció lingüística o d'interés cultural, de difusió i exposició del patrimoni cultural.

Article 50. Accessibilitat en els productes.

El CES recomana que s'inclouen en el redactat d'aquest article que *“Les administracions públiques garantiran l'accessibilitat en els productes d'ús general de consum i en els serveis a la disposició del públic, d'acord amb les condicions d'accessibilitat i els criteris de disseny universal que s'establisquen reglamentàriament per l'Estat o per la normativa de la Unió Europea.”*

Això obeeix al fet que la certificació de productes susceptibles de comercialització en l'espai de la Unió Europea, que recull el marcatge CE, contempla la incorporació d'aquelles mesures en el producte amb vista a garantir la seua qualitat i la seua adequació a la necessitat de consum específica. D'altra banda, molts dels aspectes referits a la informació al consumidor apareixen recollits en normes reglamentàries d'àmbit europeu sobre les quals els estats no tenen capacitat normativa.

Article 64. Establiments comercials de venda o subministrament de béns.

Respecte a l'apartat b) del punt 3 d'aquest article en el qual es contempla que *“El mobiliari fix de zones d'atenció al públic, quan l'establiment les tinga habilitades, inclourà almenys un punt d'atenció accessible, amb taulell a l'altura reglamentària”*. I tal com s'ha assenyalat en l'observació de caràcter general setena, el CES CV proposa que en el posterior desenvolupament reglamentari s'establisquen els criteris especials per a garantir la viabilitat tècnica i econòmica de les intervencions.

Capítulo V. Accessibilitat en les relacions de les administracions públiques i la ciutadania.

Article 70 Accessibilitat en processos electorals.

El Comité suggereix modificar el contingut d'aquest article que quedaria redactat amb el següent tenor: *“A fi que les persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials puguem exercir el dret de sufragi de manera lliure i garantir les*

adequades condicions de l'accessibilitat dels col·legis electorals, es revisaran amb suficient antelació, per part de les entitats locals, l'accessibilitat, particularment l'accessibilitat espacial."

Capítulo VII. Accessibilitat en l'ocupació.

Article 72. Condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació per a l'ocupació.

Quant a l'accessibilitat en l'ocupació, l'article 72.1 utilitza la mateixa fórmula que el Reial decret legislatiu 1/2013, pel qual s'aprova el text refós de la Llei General de drets de les persones con discapacitat i de la seua inclusió social, i estableix que les prescripcions del capítol VII "*seran d'aplicació amb caràcter subsidiari respecte al que es preveu en la legislació laboral*". Sobre aquest tema, el Comitè considera que, en coherència amb l'observació general setena, el desenvolupament reglamentari hauria de concretar els supòsits en què s'adoptaran "les mesures d'ajust" i "els ajustos raonables", definits en l'article 2.m) de la citada legislació estatal.

Article 73. Obligació de realitzar ajustos raonables dels llocs de treball.

En relació amb la lletra a) del punt 3 el Comitè considera que, si es preveu una aplicació gradual de les obligacions imposades, en el desenvolupament reglamentari podria contemplar-se la possibilitat de disposar de solucions alternatives que permeten l'accés a les dependències utilitzades per tots els treballadors en condicions d'igualtat.

D'altra banda, el Comitè proposa que en la lletra c) del punt 3 d'aquest article figure: "*l'adquisició i implementació de solucions tecnològiques per a la comunicació, formació i informació en el lloc de treball.*"

Article 74. Procediment.

El CES CV considera que podria millorar-se la redacció del punt 1 d'aquest article suggerint la següent proposta: "*La necessitat de realitzar l'adaptació del lloc de treball serà comunicada, en el seu cas, per la persona treballadora amb diversitat funcional a la seua empresa per a la seua apreciació, valoració i planificació de les intervencions que siguen precises.*"

Respecte al punt 2 d'aquest article, el Comit  manifestava la seua falta de concreció quedant imprecises unes certes expressions o conceptes que reglamentàriament hauran de determinar-se, com són el de "conducta discriminatòria" i el de "càrrega desproporcionada o indeguda" descrites en este punt; tot això, en el marc dels disposat en les lletres c), d) i e) de l'article 2 i en l'article 23.2 del Reial decret legislatiu 1/2013, pel qual s'aprova el text refós de la Llei General de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social

Quant al punt 3, el Comit  entén que podria contemplar-se l'oferiment de llocs de treball o funcions alternatives quan resulte impossible o inviable garantir la integritat de la persona treballadora.

Article 75. Mesures de foment.

El CES considera que hauria d'incloure's en el lletra c) d'aquest article els centres de treball ordinaris, que igual que es proporcionaran ajudes per al transport a centres especials d'ocupació, han de fer-se extensibles per a les persones treballadores del mercat ordinaris de treball, amb la finalitat d'incentivar la seua participació plena en aquest.: "c.- *Ajudes especials destinades a facilitar el transport dels seus treballadors i treballadores als centres especials d'ocupació i centres de treball ordinaris.*"

A més, el Comit  considera necessari que s'incloguen els itineraris sociolaborals accessibles, prenent en consideració les necessitats actuals de les empreses.

Finalment, en relació amb aquest Títol III "Disposicions específiques d'accessibilitat en diferents àmbits", el CES CV proposa igualment afegir un capítol i un article nou al text d'aquesta Llei sota el títol **Accessibilitat universal en situacions de crisi o emergència**, en el qual es garantisca que: "Que els sistemes d'alerta per al cas de cat strofe, crisi o emergència estiguen dissenyats sota els paràmetres d'accessibilitat universal definits en la normativa específica estatal i auton mica i en la present Llei, especialment pel que fa a l'accés a la informació i a la comunicació, de manera que permeten atendre de manera concreta les situacions de vulnerabilitat prèvies i oferisquen a les persones amb diversitat funcional l'adequada protecció i la deguda resposta en totes les fases de l'emergència, a través de

l'Agència Valenciana de Seguretat i Resposta a l'Emergències (AVSRE) o entitat o organisme que la substituïska.

TÍTOL V. CONSELL VALENCIÀ DE PROMOCIÓ I GARANTIA DE L'ACCESSIBILITAT UNIVERSAL I ALTRES ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ LOCAL.

Capítol I. Consell Valencià de Promoció i Garantia de l'Accessibilitat Universal.

Article 84. Composició i funcionament.

El CES CV recomana que en la lletra b) del punt 4 d'aquest article, en fer esment als dos representants de les federacions o entitats de discapacitat intel·lectual o cognitiva i d'acord amb la definició de "*persona amb discapacitat o diversitat funcional*" que figura en el punt 2 de l'article 3 d'aquesta Llei i que conté el concepte de "diversitat mental", hauria de figurar necessàriament un representant de les federacions o entitats de discapacitat intel·lectual i una persona en representació de les federacions o entitats de discapacitat cognitiva o mental.

D'altra banda, en la lletra c) en representació de la societat civil han de figurar dos representants de las organitzacions d'empresaris i empresàries más representatives de la Comunitat Valenciana, eliminant el terme "federació".

TÍTOL VI RÈGIM SANCIONADOR

Capítol I. Règim d'infraccions i sancions.

Article 91. Infraccions greus.

El CES CV considera més adequat atorgar una nova redacció a la lletra g del punt 1 d'aquest article, considerant que hauria de recollir-se en la mateixa que, “g.- *L'incompliment d'un requeriment administratiu específic formulat pels òrgans administratius competents per al compliment de les **obligacions** establides per aquesta llei i per la corresponent normativa de desenvolupament.*”

Article 92. Infraccions molt greus.

El Comité constata que, de la lectura de la lletra c) del punt 1 d'aquest article, la qualificació de la gravetat de la conducta queda en mans que la persona afectada sol·licite o no la presència d'un agent de l'autoritat, convertint “de facto” en greu el mer fet que s'obeïsca el requeriment de l'agent de l'autoritat a fi de no incórrer en desobediència, sense perjudici de la disconformitat del requerit.

Per això, el CES CV proposa que desaparega del text el redactat “*únicament quan s'ha reclamat la presència d'un agent de l'autoritat*”, o bé que la infracció siga considerada com a greu i no com molt greu.

D'altra banda, considera més adequat modificar les lletres i) i j) del punt 1 d'aquest article, amb el següent tenor:

- g) *“L'incompliment reiterat dels requeriments administratius específics que formulen els òrgans competents per al compliment de les obligacions establides per aquesta llei i per la corresponent normativa de desenvolupament.”*
- h) *“L'incompliment de les instruccions reglades, donades per les administracions públiques en matèria d'accessibilitat, que genere situacions de risc o danys per a la integritat física o psíquica o per a la salut de les persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials”.*

Capítol II. Procediment i competències.

Article 100. Procediment sancionador.

Respecte a punt 4 d'aquest article i amb la finalitat de reforçar el caràcter que **constreny (compel·leix, obliga)** al compliment de la norma del procediment sancionador, el CES CV considera més adequat substituir el verb “poder” per “requerir”, de manera que s'indique “(...) requerirà formalment (...)”

Disposicions Addicionals.

El Comité proposa afegir 2 noves disposicions addicionals al text de la Llei, que anirien enumerades com a Disposició Adicional Novena i Disposició Adicional Dècim.

Disposició Adicional Novena. Consideració preferent a l'accessibilitat universal en el medi rural.

En tot el relatiu amb el desplegament i aplicació dels continguts d'aquesta Llei, es consideraran especialment, adoptant estratègies específiques i mesures d'acció positiva reforçades, el medi rural i les necessitats de les persones amb discapacitat i majors residents en aquest.

Disposició Adicional Dècima. Balanç general d'aplicació del contingut en aquesta Llei.

Transcorreguts els tres primers anys des de la seua entrada en vigor, el Consell València de Promoció i Garantia de l'Accesibilitat, remetrà a les Corts Valencianes un informe de balanç ampli i integral d'aplicació del contingut en aquesta Llei, assenyalant aquells aspectes de millora que afavorisquen la materialització dels propòsits socials i d'inclusió de la Norma.

Disposició Final Tercera.

D'una banda, en la Llei 3/2019, de 18 de febrer, de la Generalitat, de Servicios Socials Inclusius de la Comunitat Valenciana, la Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives, va tindre la deferència d'incorporar, a proposta d'aquest Organisme, en el punt 9 de la Disposició Final Primera: “Calendari de desenvolupament bàsic de la Llei”, que les disposicions reglamentàries essencials de la Llei comportaren dictamen preceptiu del CES CV.

L'experiència posterior ha demostrat que aquests informes han enriquit, en algun cas de manera substantiva, el contingut dels referits Reglaments.

L'avantprojecte de la present llei estableix, en l'article 4, que les condicions bàsiques d'accessibilitat s'aplicaran en set àmbits. I l'article 5 disposa que el Consell regularà mitjançant decret, que desenvoluparà la present llei en cadascun dels àmbits enumerats en l'article anterior.

Donada la importància del desenvolupament reglamentari d'aquest punt, així com del conjunt de la llei, es proposa afegir en la Disposició Final Tercera "Desarrollo Reglamentario" un segon paràgraf amb el següent contingut:

Les disposicions reglamentàries essencials de desenvolupament d'aquesta llei comportaran un dictamen preceptiu del Comité Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana."

D'un altre costat, s'observa que aquesta Disposició Final no estableix un termini per al desenvolupament dels corresponents reglaments, per la qual cosa el CES CV sol·licita que s'establisca un termini per a aquests efectes.

V.- CONCLUSIONS

El Comité Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana considera que les observacions contingudes en el present dictamen contribuiran a millorar el Avantprojecte de Llei, de la Generalitat, d'accessibilitat universal inclusiva de la Comunitat Valenciana, sense perjudici de les consideracions que puguen realitzar-se en el posterior tràmit parlamentari.

Vist i plau El president
Arturo León López

La secretaria general
Ángeles Cuenca García